

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 сант.

Уређује ОДБОР

БРОЈ 10 сант.

ПРЕТПЛАТА ИЗЛОЖИ:

Месечно 3 франка, тромесечно 9 франка,
годишње 36 франка

ЦЕНА ОГЛАСИМА:

Свита огласи 0.20 франк од петогредне реда, већи
огласи по погодби. Новац се подaje државним и комиси-
сарским и дипломатским вестуларима.

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ПО ПОДНЕ

Почту слаш преко Краљ. Срп. Генерал. Командата
у Солуну.

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЂАЈУ

Стан редакције Коломбо улица бр. 33 Salonique

Поједини бројеви се могу добити у Солуну код аген-
ције „Друштва грчке штампе“ улица Булгарокова
бр. 5, близу главне поште.

БУГАРСКИ РЕЖИМ

ШТА СУ БУГАРИ ПОЧИНИЛИ У ВИТОЉУ

По заузећу Битоља од Бугара, бугарски листови нису престајали тврдити, да су становници те вароши више него задовољни новим режимом, «који би био режим њихове праве отаџбине, јер Македонци, односно Битољчани су само Бугари». Ја сам извршио анкету у ослобођеном Битољу испод јарма централних држава и ево резултата мојега истраживања.

Пре рата Битољ је био веома трговачка и богата варош. Сви производи домаће производње обилвали су у њему. У току године окупације Бугари су од ове бурне вароши начинили варош глади. Све намирнице, све церезије, сва роба за употребу као кожа, памук, вуна, била је реквизирана и већином није плаћена. И ако је где где плаћена, то је било сасвим недовољно. Тако су становништву одузета средства за живот и све намирнице достигле су баснословне цене. Комад хлеба продаван је 4 до 6 франка, месо 5 до 6 фр. ока, млеко 1-50 литар, шећер 14 фр. ока, а гас се уопште није могао наћи. Да би се колико толико

* Г. Р. А. Рајс, познати професор Царшког универзитета, имао је доброту да нам стави на расположење своје чланке, у којима су вложени резултати његове истраге у Битољу и околини које је послао париским листу «Пти Паризјену».

помогло, бугарска влада је послала извесне количине брашна и кукуруза, али то није било ни од какве помоћи, јер су бугарски чиновници већином све то продали за свој рачун. Много света, нарочито старци и жене готово су скапали од глади и један угледан Битољац изјавио ми је: «Да су Савезници само 10 дана доцније ослободили нашу варош, они би нашли много света помрла од глади по улицама».

На челу вароши био је префект, син генерала Бојацијева, човек без морала, женског, пијаница и уопште нечастан човек, као и остали цивилни и војни чиновници, и он се користио својим положајем, да би се обогатио. Председник битољске општине био је Нам Владов, пореклом из Ресна, који је као фабрикант дуго година живео у Софији, неваљао и непоштен човек. У својству председника општине он је председавао комисији за поделу намирница послатих од бугарске владе. Највећи део ових намирница он је за свој рачун и преко својих људи продавао. На пример, од послатих 30.000 кг. соли он је за свој рачун продао 20.000.

Међутим и Бојацијев и Владов губили су се пред свемоћним комитетом састављеним од 3 члана

централног македонског комитета софијског и 4 помоћника. Ти су комитацијски шефови, од којих су најужицајнији: др. Пенчев, проф. софијске гимназије, Ризов, Попов, Дорев, Алтипармаков и чувени поп комитацијски Павле Крстов, који је свагда под свештеничком сутаном носио одело бугарског разбојника. Шефови су имали увек на своме расположењу велики број комита, од којих је већина дошла са грчке територије, из Банице, Неукаси, Лерина и имали су службе жандарма, полицајаца, шумара и т. д. Ови људи су терорисали становништво.

Одмах по заузећу Битоља многи угледни људи бачени су у тамницу. Други су ухапшени и чиновници су им ставили до знања, да могу бити пуштени само, ако плате велике суме према свом имовном стању. Тако је на пример Н. Плашић, готово после године затвора платио 2000 фр. директору тамнице, Велика Ристић 60 фр. и т. д. Иначе обична цена била је 15 до 20 турских лира. Чиновници нису примаали бугарске папире, већ само злато.

Префект Бојацијев интернирао је жене српских чиновника и хтео је многе принудити да се удаду за Бугаре. Драга, жена српског жандарма Светозара Стоилковића измакла је томе само са опасношћу свога живота и благодарећи доласку Савезничких трупа.

Повлачећи се из Битоља, Бугари су са собом одвели преко 300 угледних грађана, везаних. У последње време становници нису смели излазити на улице, јер су војници и комите крстарили улицама и хватали су све пролазнике без обзира на њихов друштвени положај и одвлачили их на радове око утврђења. Многи од ових нису се више вратили на своја огњишта, већ су одведени од Бугара.

То је био режим терора. Главни комитет са комитама управљао је градом и пљачкао га. Он је чинио и пропаганду у корист шизматичке цркве. Грчки архимандрит у Битољу тврдио ми је, да је око 60 села принуђено да приђе шизматичкој цркви. До душе у Битољу је био бугарски командант места пуковник Иванов доста ваљан човек према мојим обавештењима. Али он је био немоћан да заштити становништво од комитета. Угледни грађани, као Петар Бојацијевић били су немилостиво тучени.

У Битољу су Бугари погубили берберина Ванка Григоровића. У пределу Битољском погубљења до душе била су ретка. У осталим пак крајевима била су веома многобројна. У Дебру су војници Фердинанда Кобуршког побили преко 1400 српских заробљеника и побацали су њихове лешеве у Дрим. Реткост убиства у области Битоља ја објашњавам фактом, што

су Бугари увек тврдили да је то чисто бугарски крај и нису се смели демантовати убијањем становништва, непријатељског њиховом режиму. Али, и ако га нису убијали, они су му показали у пуној мери шта значи бугарски јарам.

Раније је саопштено убиство Ванка Григоровића. Занимљиво је испричати, према исказима сведока, а нарочито жене и деце убијенога, како је убиство извршено. Он је се био вратио у Битољ да отвори једну малу берберницу. Једног дана један Турчин, кочијаш Мустафа долази к њему и тражи му писмо за његова пријатеља Хаџију. Григоровић се у почетку устеже, најзад пристане. Хаџија је радио за рачун Савезника. Добивено писмо преда Мустафа комитету. Ванко буде осуђен на смрт. У писму је Ванко био саопштио број Бугара и Немаца у вароши. Он је дакле радио за рачун Савезника. Бугари су дакле имали права да га се отресе. Али су они то извели на један дивљачки начин. Они су све ухапшене грађане извели у двориште префектуре, да присуствују вешању, па чак и жену и децу окривљенога. Мала Христула бацила се ногама префектовим, молећи га да их поштеди од тог страшног призора. Овај ју је тукао и наредио да их све држе војници, док не буде обешен Ванко. За то време бугарски и немачки официри кидали су

ФЕЛТОН

БЕСЕДА НА ДАН НОВЕ ГОДИНЕ 1917.

У ЦРКВИ „СВ. САВЕ“

На дан данашњи тамо далеко у земљи нашој, тамо испод Космаја, око Јастребца, Цера, тамо испод Авале, разлего се некада звук звона са торњева белх цркава, а испод престола на земљи и небу уздизала се песма захвална: Тебе Бога хвалим, Тебе исповедујем.

На празник данашњи, пре две године, на дому међу својима који се затеко, хитао је весело да своје миле и драге обрадује некодним дарима, да даре пропрати жељама многодрагоценијим. А на граници, на бранику домове његове ратник српски — сважан и поносан на дела своја у години нама ранији — гледао је у дане наве што му долазе са оком ведрим, са вером дубоком у сјајну будућност рода својега.

Тако је тамо код нас било до скоро на дан прва Нове Године, тако је било до скоро ал тако више није!

Од многих наших цркава ретко је која је остала са звоном на својој звонари, звоно што на молитву верне позива данас неће одјекнути у многој српској дубрави. Ако се у ком дому Господ њем данас и чује глас које слуге божјег олтарца, његова гласна молитва биће данас непунa. Гласно се не сме молити за оне што су му тако драги, што му леже на срцу, а мораће се молити за своје и свога народа злотворе.

А мајке наше наши очеви, сестре и нејач наша што је дома остала са каквим срцем, са којим ли су жељама дочекали ноћас Нову Годину.

Од њих деле нас поља и горе високе, али их гледам као и да их вмам пред собом. — Горе, у планинским местима, где су села од друмова далеко, где је зими редак пролазак и путник, где у доба мирно ретко да које писмо залуга, а која је данас душман одвојио од Бога и људе, тамо над тм селима, на свакој коси, на сваком љувику, сазво сам својој једној малишана. Ко мала погурена статуа, с помодрелим лицем од планинске студи, гледао је дуго у брегове суре што се један за другим губили у сутону зимском.

Шта ли чека наш малишан тако доцне на том месту пустом? Гласника он чека од тативце свога! — Годин дана и више, свакога јутра, сваке вечери, на то се место пење и чека да му се јави весник жељени. Са места тога слушао је ривку топова када је војска српска остављала оне брегове, на месту истом чека још једном да чује топова грмљава да чује тога гласника давне че

каног, те да полети доле до села и нани својој глас радосни донесе: да иду наши, да се враћају!

И синоћ, ко и раније, мали стражар дома се вратио са главом погнутом, али са вером упорном да ће сутра прекосутра одјекнут кроз његове гудуре силни глас топа, који ће објавити Васкрес робљу несретном и на лице очајно нане његове повратит среће осмејак што се давно, тако давно није видео.

Доле у Мачви равној, у По морављу питому, крај брзе Дрине и тиха Дунава празник данашњи тежи је можда нашома него горе онима у високом брдима. — Од памтивека воде онуда царски друмови, дању и ноћу пролазе онуда обесни наши душмани, а тешко селу где најездики прође, тешко граду у ком конач коначује! И синоћ тамо, као и у дане раније, наредба је гласила: да се у зоранке ране свако дома нађе, још у вечер рану да се свака светлост гаси. Па ипак, у сваком дом српскоме ноћас у поноћ светлело

је кандило, а пред њим, у молитви, старци и жене клечали. У дому једном, пред светом иконом, грувица жена и деце са једним старцем на челу тво, шапатом, Богу се молела. Од једном, у ноћној тишини, одјекнуо је гласић детиње: мамце, кажи, сутра тата долази?

Сутра сице, сутра!
Потом је завладала нема тишина, само, спрам бледе светлости кандила могло се видети како су старцу грчевито усне дрхтале, а гомилена жена крај њега све чешиће и чешиће се крстила...

Ноћас у поноћ, нагомолу Нове Године, у сваком куту земље где срце куца у грудима Србина: у Загребу ко у Београду, на Морави као на Неретви, Романији као на Руднику, крај Топлице као дуж Ситнице. Свуда: у гори пољу, у граду и селу, у дому газдинском и сиротињској колиби једна је жеља била у свима срцима, жеља једна једина небу се дизала, жеља за што скорију победу оружја нашега.

се од смеја. Кад је Ванко обешен, Бојацијев је рекао његовој жени: »Ако за један сат не однесеш леш твоје свиње, мужа, наредићу да га баце псима«. По сахрани забрањено је његовој жени да иде на његов гроб и да упали свећу. »Лепак је та бугарско-немачка култура« и неутрални, којима ја припадам, уместо да интервенишу у корист мира, учинили би много боље да протестују против ње.

Р. А. Рајс

КАНЦЕЛАР О МИРУ

— Једно писмо Бетмана Холвега —

Лондон, 4. децембра.

У једном отвореном писму канцелар изјављује да Савезници немају човека од куражи који би предложио мир. Требало би, вели канцелар, наћи човека који би имао савести и који би био одговоран пред Богом, човека који коли свој народ и непријатељске народе, човека најзад који би остао индиферентан пред неодобравањем. Он наставља:

Ја имам ту храброст и покушаћу да учини тај корак. Једна нота мора се саставити у том смислу.

Ово писмо открива да су војне и политичке немачке власти осећале јаку потребу за мир, на шест недеља пре него што су објављени први предлози.

Немачке власти употребљавају сва средства да би збацили са себе одговорност за рат.

Према томе, судећи по једном телеграму из Амстердама решено је да, приликом свечаности 58 годишњице кајзера Вилема која ће бити 27. јануара по новом, дођу представници централних сила и да на тој свечаности баце један манифест културном свету у коме ће изнети да одговорност за продужење рата припада Споразуму.

Поводом одговорности за рат, скорашња измена нота показала је оно шта мисле неутралци по томе питању. Никакав манифест не би могао утицати на убеђење основано на фактима.

Нико, па и поданици централних сила, не може веровати да Немачка није хтела рат.

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Са солунског фронта

— француски коминике —

Солун, 4. јануара.

Јуче је непријатељска артиљерија озбиљно бомбардовала села на десној обали Вардара. На српском фронту сукоб патрола. На фронту код Битоља ништа нарочито.

У Керасинанси и Мајадагу убијене су неке жене од непријатељских граната.

Француски коминике

Париз, 4. јануара

После бомбардовања са загушљивим гранатама Немци су покушали један препад у области Соме али су били врло лако одбијени. Француска је артиљерија живо бомбардовала.

Сукоби патрола и обична канонада на осталом фронту.

Италијански коминике

Рим, 4. јануара

На падани јужно од брда Риколо Сагазон, после операције са минама, непријатељ је проузроковао експлозију једне велике мине испод нашег положаја на Ченгији Мартини.

Активно и успешно припремање рада на против мина учинило је да је експлозија била без и каквих резултата. На против галерија коју је непријатељ ископао срушила се и причинила његовим трупама осетне губитке.

Јуче је цео дан падао снег у планинским пределима, у равници крша је успорила дејство артиљерије.

Румунски коминике

Јаш, 4. јануара

На сектору између долине реке Касине и Сушице наше су трупе нападе на непријатеља и заузеле више положаја. Борба се наставља.

Северно и северо-западно од Фоскани наша је артиљерија успешно бомбардовала положаје и батерије и спречила један непријатељски напад који је имао као објектив други Фоскани Чинслеа.

Непријатељ поново бомбардовао Галац.

Јаш, 4. јануара

(доцније)

У току јучерашњег дана на сектору између реке Касине и Сушице сукоби патрола и пешачко пушкарање. Наше се трупе

одржавају и утврђују ново заузете положаје и поред непријатељских напада. Наша је офанзива успела у области Мајканести. Северно од Бравле она је наишла на јаку ватру и непријатељске против нападе који су одбијени са великим губитцима по непријатељима.

Наше трупе држе своје положаје на Дунаву.

Руски коминике

Петроград, 4. јануара

Румунски фронт. — У области југо-западно од Прелее борбе се настављају. Наше и румунске трупе које су нападе непријатеља на 7 врста јужно од Прелее напредовале су две врсте. Одбијена су два непријатељска напада јужно од Рекоса. У области Вадени води се борба.

Наш је сумарен потопио у близини Босфора две непријатељске лађе.

Енглески коминике

Лондон, 4. јан.

Непријатељ је извршио препад на наше линије северо-источно од Геденбура али је био одбијен пре него што се приближио наших ровова. Непријатељ је претрпео велике губитке. Јака артиљеријска борба у области Бомон-Хамел и Араса.

Наше рововске хаубице тукле су непријатељске линије северно од Монни-а. Наша је артиљерија тукла непријатељске положаје код Ипра-Комина. Учинена је велика штета.

Париз, 4. јан. (доцније)

Јака артиљеријска борба у области Соме, североисточно од Вердена и у Лорену. Французи су извршили један препад на немачке ровове источно од Вика на Есну који је сасвим успео.

Офанзива код Риге

Петроград, 4. јан.

Испитујући снажне акције, које се развијају од неколико дана на обалама залива Риге, војни критичари руски приписују им нарочиту важност. Последњи напади омогућили су Русима да изведу доста осетно напредовање на јако утврђеном фронту. Заузеће места Келмзена на крајњем северозападу језера

Тирола сматра се важним, јер то место лежи на жељ. прузи Риге. Овај успех угрожава Митаву и цео суседан крај.

До сада, сви напори Немаца да обновљеним противнападима зауставе напредовање руских трупа остали су безуспешни. Руска офанзива узима постепено стварно развиће.

Офанзива у изгледу

Париз, 4. јануар

Дописник „Тана“ телеграфине да Турци спремају акцију од великог заманија на Кавказу.

Њихови су планови за сада непознати. Али Немци који су јаке контингенте наузели са Јерменског фронта, наљу сада веома многобројна појачања Изет пани који је августа 1916. године располагао са 8 потпуних и добро снабдених у муницији и техничким средствима дивизија.

Пројектована офанзива није етпочела због рђавог времена које стално траје на том фронту. Операције ће се преузети одмах чим настану лепо данн.

ВИЛСОН И МИР

Намере председника Сједињених Држава

Бери, 4. јануар

Према телеграмима из Вашингтона председник Сједињених Држава још није одредио своје будуће држање, али се већ измирио са идејом о продужењу непријатељства. Разлози овог новог мишљења г. Вилсона следећи су: јасан одговор Савезника Немачкој, негативан одговор Споразума Вилсону и ратоборан тон депеша из Берлина.

Напротив, дописник „Њујорк Тајмс“ тврди, ако се може веровати околини г. Вилсона, овај постојано мисли о миру. Његови садашњи напори доказују, да је он решен да обнови предлоге о миру у zgodном тренутку.

Амерички германофили и немачки агенти настављају своју тактику лажи и претњи. Они објављују телеграме из Берлина о „баснословним“ припремама Крупове фабрике, које ће скршити скоро Савезничку офанзиву.

Г. Бернсдорф тврди, да је најбоље средство избећи нове забуне у Сједињеним Државама, да се обнове предлози мира Силама Споразума

РУМУНСКА КАМПАЊА

Изгледи румунских операција.

Париз, 4. јануара

Војни критичар „Журнал де Деба“ пише о операцијама: „Војска од 30 немачких дивизија употребљена је од пре три месеца у војним операцијама другог реда, које су услед незгода временских, огорчености бораба, дужине маршева стави врло много људи. Велики концентрисан марш који је донео заузеће Букурешта била је врло скупа операција.

Једна војска не може прећи 300 км., а да добар део ефективна не остави на путу. Чак од пада Букурешта ова иста војска није престајала да се бори и да маршира и после месеца мануравања доведене су артиљерије на одбранбену линију Серета. Ако се помисли да је ова природна линија удвојена на 100 км. уназад линијом Прута, за тим још јачом линијом Дњестра, а да се тек на линије Дњестра могу предвиђати одличне операције, изгледа очекивано, да је немогуће решење румунске кампање.“

КНЕЗ ГАЛИЦИН

— Изјаве новог председника руске владе —

Париз, 4. јан.

Нови председник руске владе кнез Галицин упутно је следећи телеграм г. Бријану:

„Позват на положај председника владе, желим да уверим Ваму Евоксенцију, да може рачунати на моју верну сарадњу, да учинимо још витаминијим јединство обе пријатељске и савезне земље заједничким деланством, остварењем великог задатка части и права, за чији триумф се боре војници републике и царске армије са полетом и страјаштошћу достојним дивљења.“

Петроград, 4. јан.

Интервјуисан од представника „Новоје Времја“ кнез Галицин је рекао: „Пријатељска сарадња између владе и законодавних установа изгледа ми неопходна. То неће бити без икакве сметње. Али, ја верујем да ће се тешкоће отклонити добром узјамном вољом. Понављам, да је основна теза мога кабинета: све за рат.“

Тако ноћас тамо у нашој Србији, тако у Југославији — у нашој будућој Великој Србији.

Овде у граду Војводе Дојчина у храму Светитеља Српскога који је некад из града овога, готово са овог места истога, спремао пркви српској слободу и круну краљевску брату Стефану, пришли смо пред олтар делиоца права и правде, да у смерној молитви положимо пред Престо његов на земљи наде наше на дане сретније који доћи имају, да исповедимо веру нашу у дане победне и славе која доћи морају намученом роду нашем.

„Да! Ако је веровати правди божијој на небу — грех је смртни у њу сумњати нови дани што нам долазе непријатељима нашим мораће за њихова недела страхоувиту казну донети; ако је веровати да постоји право нација на земљи — а да оно постоји доказ је што су у одбрану његову милиони чествитих људи устали — право на живот слободан целог нашег народа нико нам више не-

ће, нико не може спорити. То нам право припада по једнодушности вољи народа који живи у поробљеним српским земљама, то смо право платили рекама крви српских синова, рекама крви што се пролила не за лишавање туђе слободе, не за присвајање туђе својине већ просто за добијање онога што је наше било од вај када, што је и до данас по крви и срцу наше остало.

Кад је на 2—3 године после рата француско-немачког Хенрик Трајчке, најача можда историк непријатеља нашег најачег, са катедре на Универзитету Берлинском бранио на часу Политике анексију Алзас Лорена, иста као је политичку формулу: да се у великим политичким питањима не сме глас живих само слушати, већ да се и глас мртвих мора тражити, да се и о гласу прошлости мора рачуна водити!

Нека је и тако — премда тако није! Нека се саплеменци његови обрате гласу прошлости! Нека питају: ко су били, када су

живели, противу кога војне водили Бан Кулин, Котромановић и Краљ Трпко у Босни? Нека се савезници саплеменци њихових обрате сени Франкопана и Николе Зрињскога па нек питају: какве су природе биле у Хрватској завере због којих су пале главе њихове?

Нека их нека питају! Глас прошлости, глас мртвих даће им тражени одговор. Глас прошлости ће им казати да су прохујали искиви а ни у колико нису успели, крај све пресије, крај свег терора државног, да измене језик ни нарави, ни прецања ни жеље народа која је живео и живи у тим нашим земљама. Глас мртвих, ех, он се већ чуо кроз жива уста потомака њихових! — „Ми Хрвати, Срби и Словени, гласи резолуција великог југословенског конгреса одржаног у Клеветланду септембра прошле године, један смо народ по крви, језику и аспирацијама. По срцу и дужи осећамо се сједињени са народом, војском и владом наше

браће у Србији... Њихова ствар и наша је ствар те смо готови борити се за слободу у уједињење свих Југословена у једну велику народну државу. Надамо се да ниједна фракција нашег народа, ниједна стопа наше земље, било на западу или истоку, на северу или југу, неће подпасти под јарам туђински.“ Ето, такав је глас мртвих који се чуо и чути има у Далмацији, Хрватској Херцег Босни, Славонији, Срему и Банату!

Са вером у велику сестру нашу Русију, заштитницу од старина нашег племена, која је и овог пута у нашу одбрану прва свој мач потргла;

Са вером у реч задату Брита није Велике, која кроз дугу историју своје дуге прошлости напустила није никада, чак ни у часу по њу најтежем, савезника кога својег;

Са вером у старо пријатељство Француске, поборнице и чувара начела слободе и једнакости, која је у дане наше невоље прва нам

у помоћ притекла;

Са вером дубоком у надмоћност Савезника наших великих, које је рат овај затекао неспремне — због чега су у главне и биле све досадашње недела — али који су после силног двогодишњег труда успели да непријатеља у техничкој опреми неоспорно сустигну, да га у бројној снази ратника недостижно претекну. И док је данас непријатељ приморан, у оскудици већих резерви, да на бојно поље из тамница изводи робљање обичне, догле преко Ла-Манша дању ноћу у Француску пристижу нови легиони Албиона Поносног. Превата у корист нашу биће још већа после два три месеца. Догле ће за бој бити готове силне војске Цара Белога, које ће се као пролеће настане као огромне свежње лавине, које брана никаква зауставит не може, срутити низ Карпатске планине.

Са пуном вером у вође нашег народа, које су кроз страшан оркан што се већ од две и по

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Крај велеиздајничког процеса.

«Народне Новине» од 9. XII пишу: «Последњег уторника завршен је велеиздајнички процес у Сарајеву, који је трајао 5 месеца.

Осуђени су на смрт: Проко Јерковић, Илија Петровић, Михаило Петровић; на 16 година робије: Дамњан Ђурица и Милан Бојић; на 10 год. робије: Милан Ивезић, Игњат Видовић—Мартин Ранко Ранковић, Мађо Мишић; на 8 год. робије Илија Кулић и Салих Чилић; на 3 год. робије Милован Ђокић; на 1 год. робије: Стојан Јуришић, Владимир Гутеша, Петар Гутеша, Влад Црнацки; на 1 год. робије Алекса Јовановић.»

Нови аустроугарски владар почео је владавини новим и срамним осудама невиних за тобожње кривичне велеиздаје.

Негодовање Мађара.

Из Берна јављају: После одговора Савезника сви мађарски листови, који су се досад држали умерено променливи су тон. «Аз Ешт» од 22. децембра пише: «Нико досад није могао објаснити Мађарској зашто се она бори и пати. Камарила владе је увек говорила и поступала с ратом као да је то приватна породична ствар.

Због Китере.

Из Атине јављају како је Ламброс дуго конференсао са италијанским послаником око заузећа Китера и како је Боздери упутио протест Савезницима.

Писмо из Америке.

Париски лист «Иманит» публикује неколико извода једног писма које је Мирај Битлер, ректор универзитета Колумбије у Њујорку писао г. Дестурнен ди Констан:

«Ја не могу да предвидим шта ће 1917. година довести. Али замислимо да су наше информације, које се односе на снабдевање немачке, лажне онда народне паревина мора да се сруши у току следећих шест месеци.

Ако Немци не успеју да застраше Савезнике и да закључе мир који неће бити одлучан у току овог времена, они ће бити приморани да закључе мир без шкљких услова.

Конференција за мир.

Из Берна јављају: Конференција на којој ће се прекосутра састати први министри: немачки, аустроугарски, турски и бугарски има за циљ дискусије о питању мира.

Иницијатива ове пацифистичке конференције припада Силвестру председнику аустроугарског парламента.

Из Будимпеште јављају да је потпредседник мађарског парламента изјавио да угарски парламента неће учествовати на конференцији у Берлину, пошто је председник болестан и пошто је он приморан да председава парламентарском већању.

Пажња занатлијама

Извештавају се све занатлије из Краљевине Србије (у бирачким јединицама и повладини) да је Занатска Комора из Београда отпочела наново свој рад у Марсељу.

Поред овог великог посла она је примила на себе да шаље и издаје помоћ породицама свију занатлија које су остале у Србији и под Аустроугарцима и под Бугарима.

Да би о овоме биле извештене све занатлије, ја сам добио наређење од Занатске Коморе да о овоме све занатлије навестим и молим их да ми одмах доставе овоје тачне адресе, т.ј. својих породица које су у Србији остале са назначењем места, колико чланова, и т. д. на пример: Милева Илић са 5 деце; оцем, мајком, свекром, свекрвом, сестрама и све које у задрузи имају, улица и место. Умољавају се занатлије да ово јаве и за своје другове који су погинули, а за њих знају кога су и колико имали.

Исто тако јавити и за оне који су као болесни евакуисани у Француску, те ово не могу сазнати. Ово не треба достављати за оне занатлије који су остали у Србији.

Појурите другови занатлије, са извештајем који шаљете тачно на адресу доњу, те како би се потребна помоћ могла што пре доставити и послати вашим њима и драгима.

Ваши другови:

Добровоје М. Мирковић, бравар из Београда ауто-команда

399; Живота Лазаревић, кројач из Београда. Војна Задруга, Солун.

Благодарност.

Приложили Владиним Комесарима.

Г. М. Фарац драгоман француског Консулата у Битољу 100 франка да се подели сиротним српским избеглицима.

Г. Трајко Тошић резер. поручник 20 динара да се подели довојчицама сиротних српских избеглица 14 јануара 1917. год. на дан рођења његове ћерчице.

Гђа Марија Ј. Дмитријевић учитељица у пензији и г. Јанко Ђ. Дмитријевић артиљ. мајор 50 драхми да се подели деци сиротних српских избеглица на дан њихове славе св. Јована.

Г. Миломир Ј. Гавриловић, војни чиновник 10 драхми да се подели сиротним српским избеглицима а за здравље његове матере Кате Гавриловић из Чачка.

Владиним Комесари овим путем изјављују у име сиротних српских избеглица овоју благодарност дародавцу.

Из канцеларије Владиних Комесара 31. децембра 1916. г. Бр. 2769, 2770 и 2. јануара 1917. год. Бр. 1 и 5. — Солун.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Црих. — Мађарски лист «Репазав» пише: «Ми хоћемо хлеба. Влада врши реквизицију. Она чак наређује реквизиције, које ће се извршити војном силом».

Лондон. — «Дејли Мел» јавља, да је у Берлину одржан тајан скуп директора немачких индустријских друштава, на коме је претресано право економско, војно и финансијско стање Немачке.

Амстердам. — Холандска флота запленила је један немачки сумарен и интернирала га.

Амстердам. — Немачка влада замолила је неутралне државе да повуку своје представнике из Букурешта. Посланици неутралних држава напустили су Букурешт 2. јануара.

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

Са нашег фронта

— Српски званичан извештај —

Солун, 4. јануара

3. јануара није било важних догађаја.

Макензи на Риги

Женева, 4. јан.

Генерал Макензи опозван је са румунског фронта и упућен у инспекцију на фронт Риге, који је угрожен јако од Руса. (Радио).

Чудан знак!

Лондон, 4. дец.

Дописник «Морнинг Поста» сазнаје, да су од 7500 немачких заробљеника, који су требали да се имене за енгелске, 3000 одбили да се врате у Немачку. (Радио).

Нов корак Вилсона

Лондон, 4. јануара

Дописник «Морнинг Поста» јавља из Вашингтона, да ће председник Вилсон тражити од бердинске владе да призна услове мира, које ће он предложити. Вилсон држи, да је учињен напредак на закључењу мира. (Радио).

Изјава генерала Илеска

Париж, 4. јануара.

Шеф румунског генералштаба генерал Илеско изјавио је дописнику «Журнала», да је упркос губањима и повлачењу румунска војска очувала поуздање. Кад се буде одморила и кад се групишу руске трупе, румунски војници ће бити опет очеличени и добро опремљени. Генерал је изразио своје поуздање у акцију руских трупа у Молдавији.

Офанзива се спрема

Лондон, 4. јануара

Пуковник Федер, угледни швајцарски војни критичар пише: «Удар нанет Немцима од Руса на фронту Риге може сваког тренутка узети карактер великог напада и може се проширити на целу линију фронта од Балтичког мора до Буковине.

Истовремено Бјелзи су на зап. фронту проширили своје линије на један нови сектор досад поседнут од Француза. Немци су пропустили прилику, да ову промену осуете. То доказује да су или били неспособни да сазнају моменат промене или се нису осетили довољно снажни да изведу напад. У оба случаја испољена је њихова немоћ.»

САОПШТЕЊА

— Позива се г. Винко Лепеш да се јави Министар. Унутр. Дела.

— Господин Полихрон Николић, окружни протојереј битолски да се још данас јави Владиним Комесарима по бр. 19.

— Госп. Алекса Жујовић народни посланик да изволи доћи у канцеларију Влад. Комесара, ради извесног саопштења бр. 18.

— Да изволи предстати Кр. Срп. Ген. Консулату гђа Васка Ивковић ради пријема телеграма.

— Никола Голубовић учитељ рањеник, да се јави преко Влад. Комесара или хотела «Велика Британија» Милутину Вукчевићу учит. Солун.

ПОШТА ИЗ СРБИЈЕ

Из Обавештајног Бироа Срп. Црв. Крста

Андигонидон 6, - хотел «Мазарет»

Именована лица моле се, да се јаве својим породицама које за њих питају преко овог Бироа јер ни до данас немају никаквих вести о њима; и то:

— Илија Радојковић из Тополе чувар пруге, да се јави Анђелији Радојковић из Тополе.

— Радомир Миловановић поручник ађутант да се јави Десанки Јелић, Кнез Милошева 38 у Ваљеву.

— Живко Вудовић редов да се јави својој породици у Тополи која је здрава.

— Синиша Младеновић подофицер да се јави Даринки Јокић из Тополе, која је са свима укућанима здрава.

— Драгомир Швабић редов да се јави својој породици у Војурњу.

— Јордан Пардић неш. пор. да се јави Симки Нејић из Ниша, цара Вилема 14.

— Живко Младеновић подофицер да се јави Даници Ристић у Тополи, у кући су сви здрави.

— Милан Борђевић коњички капетан да се јави Христини Борђевић из Јагодине и да је извести о Милосаву Недићу, Василу Недићу и Владимиру Голубовићу.

Сва су ова питања из месеца децембра, а добивена су овде 26. дец. Моле се именовани, да своје одговоре пошљу овом Бироу, да би се доставили њиховим породицама, у одговорима нека се позову на број листа у коме је питање одштампано.

године над Европу спустио, умеће провести кроз бесне таласе наш брод малени, на коме лежи жича и будућност Србије.

Са вером најзад у надчовечанску снагу наших ратника, којих данас много није заоста, али који су по својим делима нешто више но људи смртни, много више но људи обични, ми данас, у коме ће осванути остварени идеали свекољког нашег народа.

Оно, што је у средњем веку судба омела, што Душан Силни није сретан био постићи; оно, због чега је народ наш пет векова под туђинским јармом стењао, због чега је и данас сав у крви огрезао, већ се јасно назире у зори новој, што свиће на нашем племену на помолу ове Нове године. — Уједињење целог нашег народа, Уједињење Велика Србија, која је у средњем веку брана била против азијатске бујице, која у вековима будућим има бити бедом границима о који ће се, немоћни, ломити таласи мора немачког, данас је

питање кратког само времена, питање неколико само месеца.

А оног дана благословеног, кад наш Стари Господар на Своју светлу главу буде ставио круну са седам алем камена-символ уједињених седам српских земаља; оног дана благословеног, кад Он својим рукама буде ставио победнички венац лавора на главу «Витеза Српског Народа», на младу главу Сина Својега а нашег витеза без страха и мане, поноса нашег у дане прошле, узданице и нашег поноса у данима будућим, тога дана три пута благословеног наши дивни ратници који су по речима Суворина, уредника Петроградског Новог Времена, «јединствена појава у историји народа» заборавиће очас патње подиће, благосиљаће ране стечене.

Јер, после, око нас у земаљама суседним, и тамо преко мора у земаљама од нас далеко, приче чудне ће се причати, дећен де ће се писати о њима. — Причаће се да на југу Европе има

један народ малени који се, по бећен, четврти века без успеха борио, који се пет векова пред јачом силом повијати морао, али се победеним никад није признао. Даље ће се причати, да је за откуп своје слободе, без које није хтео живети, читаво море крви пролио; да је најзад, у крви деце своје најбоље, угушио тиранина силнога од кога је некада сва Европа дрхтава.

А кад је осветио овоје Косово, кад је осветио земље хришћанске у којима се под мачем тиранина истога силна крв хришћанска пролила, устале су те исте земље хришћанске, земље велике, да замореном малом Давиду отму једва стечену слободу. И као што смо ми некада, кад смо били деца малена, са отвореним устима слушала приче о дивовима из старих легенда, са истом пажњом млади нараштаји доцније слушаће епоке бојење што се за слободу велики узмећу малог Српског Давида и немачког колоса. И кад у историји

народа нађу на одељак о српском племену, тражиће у њој слику ратника његова. Дивна оскита Бецића, која представља ветеране наше из последње одбране како се кроз бесну мећаву пењу на албанске кршове, неће задовољити машту њихову. Тражиће да виде слику наших младих у боју, тражиће да виде слику тога чудног ратника што носи име Србина.

А кад нас у нашој Великој Србији, великом делу руку њихових, кад се наши ратници врате у загрљај својима, настаће дуге године мира и рада плоднога. И кад се кроз цветни вогњак опет забеди кућица нашег ратара, кад лист кукуруза заморди и заталаса златно власиће пшенице на њиви његовој, и опет заблеји стадо на нашњаку његово; кад нашем трговцу наш сусед проклет не могне више по њефу својемо затврати путеве на светоме пијаци; кад наши бродови, под нашом прослављеном тробојном, буду носили

преко мора шароких окупочене плодове наших земаља; кад у држави нашој великој, пријатељством и савезом везаној за земље у Европи најаче, коју ће пријатеља вољети и непријатељи се од ње бојати, отворено буде поље велико за раднике уметности и науке и избију плојаве Мештровића, Цвјичића, Његоша и њима подобни, нашем ратнику проћиће ране душевне, биће залечене ране телесне.

И у пролеће, кад озелене гајеви, одјекнуће опет весела фрула нашег чобана. А кад лето настане, кад сунце својим златним зрацима обасне поља и цветне ливаде, на песму шеве што Бога слави високо у зраку јутарњем, као припев весео забрујаће доле кроз наше долове: *Ој Србијо мајко мила, ти си данас царевина!* Амин.

Арх. Лукијан.

ПРЕПОРУЧУЈУ ВАМ СЕ

најбоље цигарете

„ВЕНИЗЕЛОС“

од 0.50, 0.75 лепта и 1 драхме

Продају се свугде

Главна продаја у филијалу Атлас кноск Бела Кула.
ФАБРИКА УЛИЦА ФРАНК БР. 28—30

148

ХАРТИЈА ЗА ПИСАЊЕ за трговце, администрацију, адвокате, нотаре — шпартана и нешпартана. Коверти, Упијајућа хартија;

ХАРТИЈА ШТАМПАРСКА за штампање књига и новина, бела и у боји, разне каквоће.

ХАРТИЈА ЗА ПАКОВАЊЕ свих каквоћа, величине и боје, за лакша и тежа паковања.

УЛИЦА ЛЕОНТИС СОФУ БР. 9

БРАЋА КОВО

СПРОЋУ ОТОМАНСКЕ БАНКЕ

КАРТОН ОБИЧАН И ФИНИ за прављење кутија и за повез књига и протокола.

КАРТОН БРИСТОЛ бео и у боји за штампање по-сетница у ваљадно лепим мустрама.

МАШИНЕ ШТАМПАРСКЕ и КЊИГОВЕЗАЧКЕ, СЛОВА, БОЈЕ новинарске и акциденц.

ЦЕНЕ ИСПОД СВАКЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ
35—60

СИКОВИ Г. А. БРЕГА И К^О ЛТД.

СОЛУН

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ:

Пезмантерије, чарапа, бижутерије, мекрса, чапца, панталона, мушета. Парских чољкеља, женске конфекције, гвожђарије и т. д.

— ЦЕНА УТВРЂЕНА —

Продаја на велико и м. ситно по истој цени.

ФАБРИКА ЦИГАРЕТА

„НЕСТОС“

НАЈВЕЋА НА ОРИЕНТУ — 500 РАДНИКА

Специјалитети:

Нестос	Квир	Два	1.—
„	Глубек	„	0.80
„	Јаки	„	0.65
„	Афрос	„	0.50

123—

Најстарија и највећа радња у Солуну

нове помодне робе

МЕРКАДО ЛЕСИА

улица Венизелос бр. 31.

Приспеле су огромне количине МЕКИНТОША за господ и даме, за г. г. пешадјске и коњичке официре

„IMPERMEABLE“ енглески КВАЛИТЕТ ЕКСТРА

По цени које искључују оваку конкуренцију.

Велики избор женских палета од плина, штофа и т. д. најелегантнији крој по последњој париској моди.

Ове недеље приспели штофови за костиме, велике шарене од шевота, габардина и т. д.

ЦЕНЕ СУ СТРОГО УТВРЂЕНЕ. 65—

ВЕЗУВИО

ВИНО ИЗ ВИНОГРАДА
са везувске лаве
— КЉУЧА КРВ КО ЛАВА —
ЦРНО И БЕЛО

у бурадима и на врчу, у магацину Ираклијева улица бр. 7—сокачић.

Дрогерија Гуслар

ПРОДАЈА ВИНА

РАДЊА

МИША ПОЛИЋЕВИЋ И КОМП. добила је велику количину талијанских вина, као: Марсала, Барбарато, Везув и бело Де паста. Продаја у флашама по умереним ценама.

Магацин се налази на кеју ко франц. Генерал-Штаба. 25

Стовариште

израђеног дувана, цигара и цигарета

J. БАСТОС

Чист Хава Екстра-Фина

Ставља на знање својој поштованој војној клијенти да је француска чувена кућа J. Бастос отворила стовариште цигара и цигарета у бедим паке-тима, чиста Хава, нарочито за господу офицере, као и у лабавим и ружичастим пакетима.

Стовариште се налази у улици Победе (Ники) Бр. 39.

Продаја искључиво само за војничке савезничких армија.

Продаја на велико и м. ситно. 39—

D-R АЛЕКСАНДРИДЕС

специјалиста за унутарње болести. — Управник болнице за заразне болести

Прима сваког дана од 11—12 пре и од 5—6 по подне у француској апотеци ул. Франк бр. 35 — у згради француске болнице — а од 2—4 по подне у своме стану улица престола, наследника Ђорџа бр. 85 — упоредно ул. са булеваром краља Константина

Поткожно убризгавање Неопалварана као и новог француског препарата „Galyl“ против сифилиса. 59—

Атинска Банка

има част известити публику, официре и војнике, као и српске избеглице да је отворила једну филијалу

дву улице која чини угао са Грчком Народном Банком, а према улици Венизелос.

По споразуму са Министарством Финансија Краљ. Србије, ова филијала узела је на себе обавезу новца њиховим породицама у Француској, Алжиру, Гвинеји, Русији, Корзици и свима француским колонијама, у Швајцарској, свима Савезничким и неутралним земљама, као и у главним варошима Србије.

Филијала је узела на себе и следеће банкарске операције:

Куповину и продају отране монете, емисију кредитних пилана; налоге за исплате у свима варошима Грчке, Европе и прекоморских земаља; берлинске налоге и исплате купона итд.

Сем тога, по налогу „Српског Црвеног Крста“ примила је на себе депоновање новчаних прилога који су му намењени.

ДОБРА ВЕСТ!

Дирекцији „Беле Куле“ част је известити г. г. српске официре, да је опет отворила свој локал „Вариете Беле Куле“ са групом од 24 артиста, најбољима, који се налазе у Солуну. Међу артистима је и српски дует: Антонија Жупанић и Боста Илић.

Ко хоће да проведе пријатно вече, нека дође у вариете „Беле Куле“.

СРПСКА РЕСТОРАЦИЈА ПРВОГА РЕДА ◆◆◆ БЕОГРАД ◆◆◆

Част нам је ставити до знања српској војсци и српској публици, да смо у Солуну, морско пристаниште — кеј, улица Ники 35, отворили

СРПСКУ РЕСТОРАЦИЈУ „БЕОГРАД“

где ће се кувати само српска јела првога реда, јер смо за радњу узели Српкињу куварицу.

Потрудили смо се и набавили чиста природна вина талијанска, француска и грчка а такође и француски и грчки коњак.

За сваки дан: Тезачићи, гулаш, ђудбастие, пиктије и пржена риба за доручак од 8 сати пре подне.

Ручак од 11 до 2 а вечера од 6 до 10 сати по јеловнику.

Јела чисто српска са свињском машћу.

Одличан српски кувар београђанин Никола Грба.

Купаћемо чисту српску каву,

Препоручујући се српској војсци и публици, молимо је за посету.

С особитим поштовањем,

Ђира Васић, трг. Београђанин
Васа Златаревић, ресторатор

20—20

ГОСПОДО! Препоручујемо Вам да и даље пуштите саме цигарете из прве и највеће фабрике цигарета

САЛОНИКА

КАИРО — АЛЕКСАНДРИЈА — СОЛУН

Најбоље и најкусније цигарете и дуван свих врста. Награђена првом највећом наградом на изложби у Филадельфији.

НА ПРОДАЈУ У СВИМА ДУВАНЦИНИЦАМА

Нарочито „Миродато“ и ДУВАН ЗА ЛУЛЕ. 79—99

Српско Трговачко Друштво А. Д. из Београда.

— СОЛУН —

Улица Победе бр. 11, на кеју до бископа „Пате“ (средњег)

Обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Врши обичне и телеграфске новчаве исплате за Србију, Швајцарску и све Савезничке државе.

Са положаја може новац да нам се упућује поштанским уплатницама у свима монетама.

Уз сваку пошљику треба нам јавити тачну адресу коме има новац да се упути.

Прима новац на штедњу и чување.

Обавештења бесплатно. 79 — УПРАВА

О болом у души, извештавам среднике и пријатеље, да је мој добри брат

† Мијајло Миловановић

поштар из Београда

умро 13. окт. мес. у 44. год., после кратког боловања. Сахрањен је 15. окт. мес. у српском гробљу у Зејтинлику.

Нарочиту благодарност дугујем г. Аци Малутинићу кондуктеру поште Кочанске, који је обилазео мога пок. брата Мику док је боловао, па и мени помогао око припреме правликом погребом.

Благодарим такође и свем пошт.-телеграф. особљу, које нежалаше труда и испрати покојника, као свог дугогодишњег колегу и друга до вечне му куће.

Ожалошћени брат са осталом породицом,
Раде М. Миловановић,
Управник поште Кумановске.